8.12.2016

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta
LiV@eduskunta.fi

Asia: U 63/2016 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi tekijänoikeudesta digitaalisilla sisämarkkinoilla

Viitaten eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnan ("valiokunta") kuulemispyyntöön 2.12.2016 koskien U 63/2016 vp Valtioneuvoston kirjelmää eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi tekijänoikeudesta digitaalisilla sisämarkkinoilla ("U-kirjelmä") Sanoma Media Finland Oy ("Sanoma") kiittää mahdollisuudesta olla kuultavana asiassa ja esittää näkemyksenään seuraavaa.

Tästä on kysymys

U-kirjelmä kuvastaa Suomen valtioneuvoston kantaa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin tekijänoikeudesta digitaalisilla sisämarkkinoilla ("DSM-direktiivi"). U-kirjelmällä ei tulisi sitoa Suomen tai DSM-direktiiviä valtioneuvostossa valmistelevan vastuuministeriön käsiä. Suomen tulisi U-kirjelmässä myös tunnustaa tekijänoikeus- ja IPR-järjestelmän toiminnan perusperiaatteet.

Suomen tavoitteen tulisi olla

DSM-direktiivin osalta **Suomen yleisenä tavoitteena tulisi olla suomalaisten ja muiden eurooppalaisten sisällöntuottajien kilpailu- ja työllistämisedellytysten edistäminen globaalissa digitaalisessa verkkoympäristössä.** Lisäksi Suomen tulisi aktiivisesti tukea toimia, jotka edistävät:

- suomalaisten digitaalisten markkinoiden kasvua ja työllisyyttä;
- vapaan lehdistön ja riippumattoman toimituksellisen sisällön tuottamisen edellytyksiä Suomessa ja muissa EU-jäsenvaltioissa; sekä
- Suomen ja muiden EU-jäsenvaltioiden omaleimaista kulttuuria.

Valiokunnan tulisi huomioida seuraavat asiat

Sanoma ehdottaa, että valiokunta edellyttäisi lausunnossaan U-kirjelmään seuraavaa kolmea muutosta tukemaan Suomen yllämainittua tavoitetta:

1. **Muutos: poistetaan hakasulkeissa oleva yliviivattu lause**: *Suomi tukee yleisellä tasolla komission pyrkimyksiä edistää tekijänoikeudella suojattujen sisältöjen rajat ylittävää saatavuutta sisämarkkinoilla sekä tavoitetta saattaa tekijänoikeuden rajoitukset ajan tasalle tavalla, joka huomioi uudet hyödyntämistavat. Suomi katsoo, että direktiivissä tulee pyrkiä löytämään tasapaino toisaalta tekijöiden ja muiden oikeudenhaltijoiden oikeutettujen etujen ja elinkeinovapauden suojelemisen ja toisaalta yhteiskunnallisten tavoitteiden ja perusoikeuksien, kuten tieteen ja kulttuurin vapauden ja sananvapauden, välillä. [~~Suomi pitää tärkeänä, että sääntelyllä ei aseteta esteitä tietoyhteiskunnan ja tietoverkkojen toiminnan kannalta tärkeiden palveluiden ja infrastruktuurien toimivuudelle, kuten hakukoneille ja linkitykselle.~~]*

   Vaihtoehtoisesti em. poistettavaksi ehdotettu lause voidaan kirjata seuraavasti:
   Suomi pitää tärkeänä, että tietoyhteiskunnan ja tietoverkkojen toiminnan kannalta tärkeiden palvelujen, kuten hakukonepalvelujen ja linkityksen, toimivuus otetaan huomioon kehitettäessä tekijänoikeuksia digitaalisilla markkinoilla.

Perustelut:

- Se, että lisensiointi voi vaikuttaa toimivuuteen jollakin tavalla, ei tarkoita, että siihen tulisi suhtautua ylimalkaisesti. Esimerkiksi alusta- ja hakukonetoimijat ovat kehittäneet viimeisen reilun 10 vuoden aikana palvelujaan irrallisena lisensiointiin perustuvasta tekijänoikeus- ja IPR-järjestelmästä, eikä järjestelmän kulmakiveä, lisensiointia ole edes ajateltu osana alusta- tai hakukone- "palveluita ja infraa".

- Lause on tekijänoikeus- ja IPR-järjestelmän olemassaolon perusteiden vastainen. U-kirjelmässä esitetyn näkemyksen logiikalla voitaisiin sanoa, että mikä tahansa tekijänoikeus- tai IPR –lisensiointi estää sellaista liiketoimintaa, joka hyödyntää kaupallisesti muiden tuottamia sisältöjä, innovaatioita tai muuta IPR-suojaa.

- Tekijänoikeus- ja IPR-järjestelmä perustuu lisensiointiin. Lisensiointi on digitaalisessa toimintaympäristössä yhä vahvemmin otettava huomioon palveluissa ja verkkoinfastruktuurissa.

- Lisensiointi osana digitaalisten palveluiden ja infrastruktuurin kokonaisuutta on hyväksyttävä, sillä muuten menetämme tekijänoikeus- ja IPR -järjestelmän pohjan.

2. **Muutos: poistetaan hakasulkeissa oleva yliviivattu lause**: *Markkinoiden toimivuuden osalta Suomi painottaa, että EU:n tekijänoikeuspolitiikan tavoitteena tulee olla EU:n kilpailukyvyn ja sisämarkkinoiden toimivuuden parantaminen ja tekijänoikeusmarkkinoiden kokonaisvolyymin kasvu niin oikeudenhaltijoiden ja sisältöteollisuuden kuin kuluttajien hyväksi. Näin ollen tekijänoikeussääntelyn ja siihen liittyvän sähköisen kaupankäynnin sääntelyn tulee tukea myös uusien ja innovatiivisten sisältöjen, palveluiden ja tuotteiden sekä liiketoimintamallien kehittämistä ja markkinoille tuomista. Sääntelyn lähtökohtina tulee olla toimivuus digitaalisessa toimintaympäristössä, uusien liiketoimintamallien mahdollistaminen ja teknologianeutraalius. [~~Suomi katsoo, että sisämarkkinoilla pikemminkin tulisi vähentää kuin lisätä oikeuksien pirstaloitumista ja pyrkiä välttämään uusien oikeudenhaltijoiden ja oikeuksien synnyttämistä.~~]*

Perustelut:

- Kyseinen lause on ristiriidassa U-kirjelmän valtioneuvoston kannan ensimmäisen kappaleen kanssa. Valtioneuvoston kanta korostaa yleisen tason tuessaan komission pyrkimyksille mm. suojattujen aineistojen saatavuutta ja sananvapautta.

- Valtioneuvoston kannassa kirjattuihin asioihin liittyy olennaisesti komission ehdottama uusi kustantajan lähioikeus, jonka **tavoitteena on nimenomaan turvata ammattimaisen toimituksellisen sisällön saatavuutta Euroopassa**. Ilman investointeja sisältöön ei synny uutta eurooppalaista ammattimaista lehdistön sisältöä.

- Suomen tulisi U-kirjelmässä välttää sitä, että valtioneuvoston kädet olisivat sidotut eurooppalaisen tekijänoikeusjärjestelmä kehittämisessä.

- Poistettavaksi ehdotettu lause on korostuneen jyrkkä ja myös kovin irrallinen U-kirjelmän kokonaisuudessa. Lauseen jättäminen valtioneuvoston kantaan ei ole Suomen etu.

3. **Lisäys: Lisätään alleviivattu teksti**: *Tiedonlouhinnan osalta Suomi katsoo, että nykyisiä mahdollisuuksia tiedonlouhintaan ei tule heikentää ja että tieteellistä tiedonlouhintaa tarkasteltaessa olisi huomioitava myös mahdollisuudet hyödyntää kansallista tutkimusinfrastruktuuria [lisäys] sekä sopimuslisenssijärjestelmä, mukaan lukien muistiorganisaatioiden ja muiden yhteiskunnallisten toimijoiden osallistuminen tiedonlouhintaan sekä tutkimuksen verifioimiseen liittyvät tarpeet.*

Perustelut:

- Suomen tulisi aktiivisesti puolustaa toimivaa sopimuslisenssijärjestelmäämme ja ehdottaa, että DSM-direktiivin tekstin- ja tiedonlouhintaa tieteellisessä tutkimuksessa koskeva täysi oikeudenrajoitus voidaan vaihtoehtoisesti korvata sopimuslisenssiratkaisulla.

- Suomen tulisi myös varmistaa, että tekijänoikeussuojatun aineiston kaupallinen käyttö sovitaan aina markkinaehtoisesti.

Tästä syystä asia on tärkeä

Suomen tulisi kannattaa komission ehdottamaa uutta lehtijulkaisujen suojaa.

Vapaa suomalainen lehdistö ei ole itsestäänselvyys; se edellyttää jatkuvaa työtä ja investointeja sekä myös sen tekijänoikeussuojan kehittämistä tässä muuttuvassa ja entistä kilpaillummassa ajassa.

Uusi kustantajan lähioikeus parantaisi lehtien julkaisijoiden mahdollisuuksia uuteen ansaintaan globaaleilla digitaalisilla markkinoilla, vahvistaisi kustantajien neuvotteluasemaa sisältöjen (usein ei-eurooppalaisiin) kaupallisiin hyödyntäjiin nähden sekä lisäisi mahdollisuuksia puuttua kustantajien tuottamien sisältöjen luvattomaan käyttöön. Kustantajan lähioikeus turvaisi ja edistäisi riippumattoman suomalaisen lehdistön elinvoimaisuutta.

Suomen tulisi tukea oikeudenmukaisuutta luovien sisältöjen hyödyntämisessä

Suomen tulisi kannattaa DSM-direktiivin tavoitetta siitä, että luovien sisältöjen tuottama taloudellinen arvo jaettaisiin oikeudenmukaisemmin sisältöjä tuottavien tahojen (mm. kustantajat) ja näitä ammattimaisesti tuotettuja sisältöjä liiketoiminnassaan hyödyntävien verkkopalveluntarjoajien (mm. alustat ja välittäjät) kesken.

Kustantajien ja muiden uusiin sisältöihin EU-jäsenmaissa investoivien toimijoiden oikeusasemaa tulisi vahvistaa suhteessa verkkopalveluntarjoajiin, kuten välittäjiin ja alustoihin. On myös Suomen etu, että verkossa toimivien välittäjien ja alustojen asemaa selvennettäisiin niin tekijänoikeussuojatun aineiston käytön kuin niiden vastuun osalta. Komission ehdotus ns. arvokuilua koskevaksi säännökseksi on kuitenkin epäselvä niin muotoilultaan kuin siinä, mikä olisi säännöksen suhde sähkökauppadirektiivin. Valiokunnan tulisi kiinnittää Suomen kannan valmistelussa asiaan huomiota.

Suomen ei tulisi tukea uusia tekijänoikeuden rajoituksia

DSM-direktiivissä ehdotettua sääntelyä teosten käytöstä opetuksen havainnollistamissa Suomen tulisi puoltaa ainoastaan siinä tapauksessa, että tekijänoikeuden rajoitus toteutettaisiin Suomessa nykyisellä opetuskäytön sopimuslisenssillä ja kustantajien suoran koulun opetuskäyttöön lisensioinnin keinoin. DSM-direktiivin mahdollistama täysi tekijänoikeuden rajoitus olisi sekä ns. kolmen kohdan testin että Suomen perustuslain turvaamien perusoikeuksien vastainen.

Helsingissä 8. joulukuuta 2016

Sanoma Media Finland Oy

Marcus Wiklund
Viestintäjohtaja

Ismo Huhtanen
Head of Legal, Technology & Public Affairs